

ging met geen woord op de gemaakte opmerking in maar beperkte zich er toe, warme waardering te uiten voor de moedige houding welke de Nederlandse regering in de kritieke periode van de strijd om Indië aan de dag had gelegd.

Op Java was *Abda-Command* een inter-Geallieerde bevelsorganisatie geweest: onder die ene opperbevelhebber, Wavell, waren Amerikanen, Britten en Nederlanders bevelhebber geweest. Roosevelt en Marshall drongen er bij MacArthur op aan dat deze als *Supreme Commander* dat voorbeeld zou volgen, maar MacArthur weigerde: de staf waarmee hij op 18 april in zijn nieuwe standplaats Melbourne, spoedig Brisbane (zie kaart I op de pag's 4-5), in functie trad, bestond nagenoeg uitsluitend uit Amerikanen, aan wie slechts enkele Australische officieren en één officier van het Knil als verbindingsofficieren waren toegevoegd.

In deze, wat Amerika betrof, vroege fase van de Tweede Wereldoorlog was van alle Amerikaanse hoge militairen MacArthur de enige wiens naam bij de Amerikaanse publieke opinie grote bekendheid was gaan genieten: de strijd op Luzon en met name de hardnekkige verdediging van het schiereiland Bataan waren in de Verenigde Staten met spanning gevolgd, waarbij van belang was dat, al hadden Duitsland en Italië krachtens een tevoren met Japan gemaakte afspraak op de Japanse oorlogsverklaring aan de Verenigde Staten onmiddellijk de hunne laten volgen¹, Japan als de mogendheid die de verraderlijke overval op Pearl Harbor had gepleegd, door een groot deel van het Amerikaanse volk veel meer als de eigenlijke vijand werd beschouwd dan Duitsland en Italië. Was het dan niet zinnig, alle tegen Japan te ondernemen militaire operaties door één opperbevelhebber te laten leiden en moest dat dan niet MacArthur zijn? Voor de admiraals King en Stark was dat onaanvaardbaar: de oorlog tegen Japan zou in de eerste plaats een oorlog ter zee zijn, een oorlog dus van de *US Navy* met steun (voor landingsope-

¹ In deel 5 schreven wij in hoofdstuk 7 (nl. in de paragraaf 'Pearl Harbor'): 'De Japanners hadden hun bondgenoten' (Duitsland en Italië) 'totaal onkundig gelaten van hun besluit, Amerika aan te vallen. Toen het *Auswärtige Amt* laat op de avond van 7 december *Reichsaussenminister* Ribbentrop meedeelde dat volgens berichten van Amerikaanse persbureaus Japan een zware aanval zou hebben uitgevoerd op Pearl Harbor, was Ribbentrops reactie dat men met een nieuwe truc van de vijandelijke propaganda te maken had' — inderdaad, dit heeft Ribbentrop voor het Internationaal Militair Gerechtshof te Neurenberg verklaard maar die verklaring is niet juist: op zijn voorstel had Hitler op 4 december goedgekeurd, aan Japan mee te delen dat Duitsland op een Japanse oorlogsverklaring aan de Verenigde Staten de zijne zou laten volgen. Mussolini had, wat Italië betrof, een overeenkomstige mededeling laten doen.